

KOTKA, KOTKANSAARI

KOULUKATU 25
TONTTI II-32-7

ARKEOLOGINEN KOEKAIVAUS 2010

Kaivauskertomus

FM Marita Kykyri

Kymenlaakson museo

ARKISTO- JA REKISTERITIEDOT:

Tutkimuskohde:	Kotka, Kotkansaari, Koulukatu 25
Kaupunginosa/tila/kortteli, tontti:	285-II-32-7
Tutkimuksen laatu:	Kaupunkiarkeologinen koekaivaus
Kohteen ajoitus:	1800-1900-luku
Peruskarttalehti:	PK 3023 12 KOTKA
Yhtenäiskoordinaatit:	pkoo 670590-92, ikoo 349641-44
Maanomistaja:	Kotkan kaupunki
Tutkimuslaitos:	Kymenlaakson museo
Kaivausjohtaja:	Marita Kykyri
Kenttätyöaika:	2.12. 2010
Tutkitun alueen laajuus:	n. 65 m ²
Tutkimuksen kustantaja:	Kotkan kaupunki
Esinelöydöt ja säilytyspaikka:	ei esinelöytöjä
Valokuva-aineisto ja sen säilytyspaikka	KyM 51847:1-65 (diapostiivit) Kymenlaakson museon valokuva-arkisto
Kaivauskertomuksen sivumäärä:	s. 23
Kaivauskertomuksen liitteet:	2 kpl ja 1 liitekartta
Kaivauskertomuksen kopiot:	MV/Rho/Helsinki sekä Haminan toimipiste, Kotkan kaupunki kaavoitustoimisto, Kymenlaakson museo
Alkuperäisen kaivauskertomuksen säilytyspaikka:	Kymenlaakson museon arkisto
Aikaisemmat tutkimukset:	Kaupunkiarkeologinen inventointi 2007. Päivi Hakanpää. Mv/Rho.

TIIVISTELMÄ:

Marita Kykyri

Kymenlaakson museo valvoi joulukuussa 2010 koneellisesti suoritettua arkeologista koekaivauksen Kotkansaarella Koulukatu 25:n tontilla. Kyseisellä ns. Tietotalon tontilla, oli marraskuussa aloitettu maankaivu- ja kallion räjäytystyöt uudisrakennushankkeeseen liittyen.

Koska rakennushankkeen kohteena oleva tontti oli Museoviraston rakennushistorian osaston suorittaman kaupunkiarkeologisen inventoinnin yhteydessä luokiteltu 2-luokan kohteeksi, jossa mahdollisesti sijaitsee Ruotsinsalmen aikaisia (1790-1850-luku) kerrostumia ja rakenteita, edellytti Museovirasto tontilla suoritettavaa koekaivausta ennen laajempien maarakennustöiden aloittamista alueella. Museovirasto sopi Kymenlaakson museon kanssa, että museo valvoisi koneellisesti suoritettavan koekaivauksen tontilla ennen varsinaisen rakennustyön alkamista.

Konevalvonnan yhteydessä kaivettiin tontin luoteissivustalle Rautatienkadun suuntaisesti 32 m pitkä ja 2 m leveä koeoja. Oja kaivettiin Koulukadun varrella sijaitsevan ns. Tietotalon sekä tontin vastakkaisessa päässä sijainneen louhinnan kohteena olleen kalliopaljastuman väliin.

Kaivutyön yhteydessä kävi ilmi, että tontin alueella sijaitsi ainoastaan myöhäisiä, Kotkan kaupungin aikaisia kulttuurikerroksia. Ruotsinsalmen asutuksen aikaisia rakenteita tai kerroksia ei koeojasta tavattu, ja tontin alimmatkin kerrokset sisälsivät resenttiä löytöaineistoa. Koekaivauksen yhteydessä tehtyjen havaintojen perusteella ei tonttialueen arkeologisille lisätutkimuksille katsottu olevan jatkossa tarvetta.

SISÄLLYSLUETTELO:

1. JOHDANTO	5
2. TONTIN ASUTUS- JA TUTKIMUSHISTORIAA	5
3. KENTTÄTYÖ- JA DOKUMENTOINTIMENETELMÄT	10
4. TUTKIMUSALUEEN ESITTELY	12
5. KAIVAUSHAVAINNOT – KERROKSET JA RAKENTEET	13
5.1. Koeojan NE-osa	13
5.2. Koeojan SW-osa	16
6. ARKEOLOGINEN LÖYTÖAINEISTO	18
7. YHTEENVETO	20
8. LÄHDELUETTELO	22
8.1. Painamattomat lähteet	22
8.2. Painetut lähteet	23
8.3. Sanomalehdet	23
10. LIITELUETTELO	23

1. JOHDANTO

Kymenlaakson museo suoritti 2.12. 2010 Kotkansaaren Koulukatu 25:n tontilla kaupunkiarkeologisen koekaivauksen (kuva 1). Kyseisen ns. Tietotalon tontin SW-osassa oli kuluneen vuoden marraskuussa aloitettu uudisrakennushankkeeseen liittyvät maankaivu- ja kallion räjäytystyöt.

Koska Tietotalon tontin alue oli Museoviraston rakennushistorian osaston laatimassa kaupunkiarkeologisessa inventoinnissa luokiteltu 2-luokan kohteeksi, jossa mahdollisesti on säilynyt Ruotsinsalmen aikaisia kerrostumia ja rakenteita, edellytti tämä ennen uudisrakennustöiden aloittamista arkeologisen tutkimuksen suorittamista alueella. Museovirasto sopi 16.11. 2010 Kymenlaakso kanssa, että museo valvoisi koneellisesti suoritettavan koekaivauksen tontilla ennen varsinaisten maarakennustöiden alkamista.

Ennen koekaivauksen suorittamista dokumentoi allekirjoittanut valokuvaamalla marraskuussa 2010 rakennustyömaan alkuvaiheita maankaivu- ja kallionräjäytystöineen, ja jatkoi työmaan seurantavalokuvausta vielä koekaivauksen jälkeenkin joulukuussa 2010, niiltä osin kun suoritetuilla maankaivutöillä oli arkeologista mielenkiintoa. Varsinainen koekaivaus suoritettiin koneellisesti yhden työpäivän aikana, allekirjoittaneen toimiessa konekaivun valvojana. Koeojan kaivun jälkeen ei tontilla enää suoritettu lisätutkimuksia, sillä ojasta ei paljastunut arkeologisesti merkittäviä vanhoja kulttuurikerroksia tai rakenteita.

Koekaivauksen yhteydessä suoritetusta dokumentoinnista (kirjalliset muistiinpanot, piirtäminen sekä valokuvaus) vastasi pääasiallisesti allekirjoittanut, mutta kaivutyön valokuvadokumentoinnissa auttoi myös Kymenlaakson museon valokuvaaja Tiina Leinonen. Kaivetun koeojan mittauksista samoin kuin itse kaivutyön järjestämisestä vastasi rakennuttaja (Lemminkäinen Talo Oy Kaakkois-Suomi).

Kaivausten jälkityöt suoritettiin helmi-maaliskuussa 2011. Jälkitöiden yhteydessä allekirjoittanut vastasi kaivauskertomuksen kirjoittamisesta ja sen liitteiden laatimisesta sekä kaivaukseen liittyvän valokuva-aineiston luetteloinnista (KyM 51847; liite 1). Lisäksi tutkimusmestari Matti Lantta Kotkan kaupungin kaupunkimittauksesta työsti kaivausten mittausaineiston ja laati sen pohjalta kaivauksiin liittyvän yleiskartan (kartta 1).

2. TONTIN ASUTUS- JA TUTKIMUSHISTORIAA

Nykyisen ns. Tietotalon tontin alue esiintyy kartoilla ensimmäistä kertaa 1790-luvulla, jolloin alue asemakaavoitettiin osaksi Ruotsinsalmen merilinnoituksen asuinalueutta. Ruotsinsalmen kaupunkimaisen yhdyskunnan synty Kotkansaarelle liittyi Venäjän keisarinna Katariina II Pietarin kaupungin suojaksi rakennuttamaan linnoitusketjuun, jonka eteläisimmäksi tukikohdaksi Ruotsinsalmen linnoitus rakennettiin. Linnoituksen rakennustyöt alkoivat 1790-luvulla ja samalla aloitettiin myös siihen liittyvän kaupunkimaisen asutusalueen asemakaavan suunnittelu (Airola 1978:10-19 passim).

Ruotsinsalmen kaupunkimaisen taajaman laajuus oli hieman runsaat 60 hehtaaria ja vuoden 1801 kartalla sen alueelle on merkitty yhteensä 170 tonttia (Hakanpää 2007:13). Yhdyskunnan väkiluku oli suurimmillaan 1800-luvun alussa, jolloin varuskuntaväen ja muun väestön yhteenlasketun asukasluvun on arveltu olleen enimmillään jopa 10.000 asukasta (Harjunpää 1978:89-90; kuva 2).

Kuva 1: Koulukatu 25 tontin (285-II-32-7) sijainti Kotkansaarella. Matkailukartta. Kotkan kaupunkisuunnittelu 2009.

Kuva 2: Nykyinen Koulukatu 25:n tontti sijaitsee kolmen 1800-luvun alun tontin alueella, jotka on merkitty kartalle punaisen kehyksen sisälle. Kyseiset tontit omistivat Ruotsinsalmen satamakonttorin alikanslisti Polevov (tontti n:o 109) sekä nuoremmat aliupseerit Stephan Jakovlev sekä Feodor Trafimov (tontit n:o 110-111). Tonteille n:o 109-110 on merkitty rakennuksia, mutta kolmas tonteista on kartan laatimisen aikaan ollut vielä rakentamaton. Tonttien pohjoispuolella näkyy halki koko Ruotsinsalmen asemakaavoitetun alueen kulkenut ja Mutalahteen laskenut kanaali, jonka alkupää sijaitsi nykyisellä Kauppatorilla. Kortteli, jossa tontit n:o 109-111 sijaitsivat, oli asemakaava-alueen luoteisin. Pohjoinen sijaitsee kartalla oikealla.

(Ruotsinsalmen sataman asemakaava Kotkansaarella vuodelta 1801. Piirtäjä insinööri-luutnantti Dobrynin. Alkuperäinen kartta: Suomen Kansallisarkisto. Akti 297/2D. Käännös venäjämästä suomeen: Galina Vangonen 16.10. 2007).

Suomen sodan seurauksena Haminan rauhan jälkeen vuonna 1809 valtakunnan raja siirtyi ja Ruotsinsalmen merilinnoitus menetti sotilaallisen merkityksensä. Varuskunnan tyhjilleen jääneitä rakennuksia ryhdyttiin purkamaan 1820-luvulla (Hakanpää 2007:13) ja varuskunta ja linnoitusyhdyskunta tyhjenivät nopeasti niin, että 1830-luvulla Ruotsinsalmessa oli asukkaita enää noin 300 henkeä (Harjunpää 1978:106). 1840-luvulla rakennuksia oli jäljellä enää runsaalla 30 tontilla (Hakanpää 2007:13).

Kaupunkimainen taajama autoitui, raunioitui ja kasvoi umpeen varsin nopeasti, mikä on välillisesti havaittavissa mm. maanmittari C.G. Aminoffin vuonna 1844 laatimasta Ruotsinsalmen linnoitusalueen maanmittauskartasta. Verrattuna vuoden 1801 karttaan, jolloin alueella sijaitsi useita rakennuksia, ei kanaalin puoleisessa osassa korttelia enää 1840-luvun alkupuolella sijainnut kuin yksi asuinrakennus muun korttelialueen ollessa käytössä lähinnä kasvi- ja niittyana (Karta öfver För detta Kotka och Kymmengårds fästningar underlydande Ägors belägne sekä Karta Beskrifning).

Lopullinen kuolinisku Ruotsinsalmen yhdyskunnalle oli Krimin sota, jonka yhteydessä vuonna 1855 jotakuinkin kaikki Kotkansaarella sijainneet Ruotsinsalmen siviili- ja sotilasarakennukset tuhoutuivat ja linnoitus lakkautettiin (Rosén 1953:71, 79-81). Neljä vuotta englantilaisten saarelle tekemän hävitysretken jälkeen, vuonna 1859 laaditun kartan perusteella, on kanaalinranta ja sen lähialue kuitenkin jo otettu uudelleen asutuskäyttöön ja tontinomistajaluettelossa esiintyy nyt useita talonpoikia (VIK 3).

Kaksikymmentä vuotta myöhemmin, vuonna 1879 Ruotsinsalmen raunioille perustettiin Kotkan kaupunki. Kaupungin ensimmäisen vahvistetun asemakaavan laati komissionimaanmittari Konstantin Järnefelt vuonna 1878, mutta ensimmäinen Kotkansaaren asemakaava on jo vuosilta 1866-67. Kyseessä oleva kaava on insinööri Konrad Reuterin ”Kotkan esikaupungista” laatima kaavasuunnitelma. Kaivaustontin alue sijaitsee suunnitelmassa vielä varsinaisen kaava-alueen ulkopuolisella villa-alueella (Plan till indelning af s.k. Kotka Förstaden).

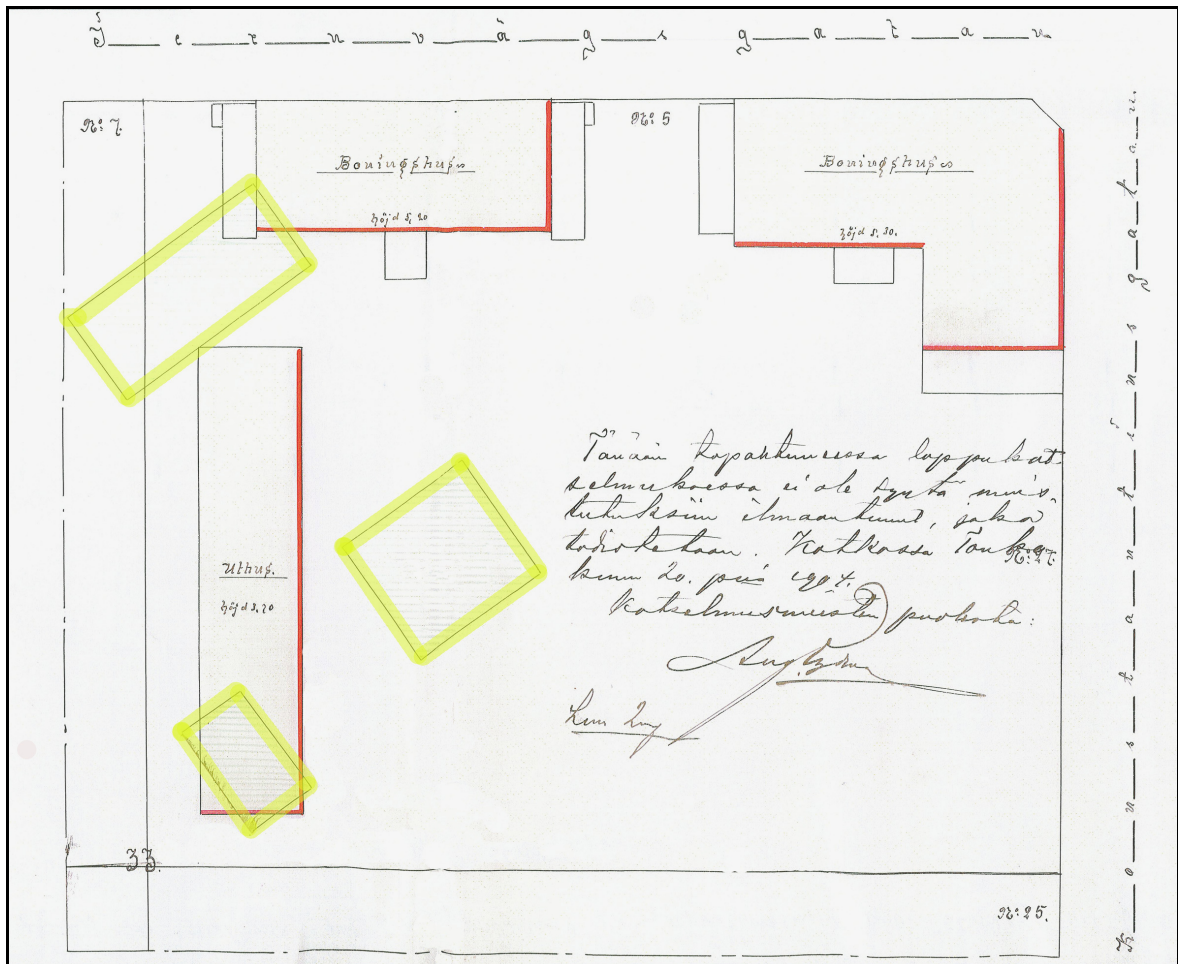
Kuva 3: Vuoden 1886 kartalla nykyisen Tietotalon tontin paikkeilla (punainen kehys) on kaksi punaisella neliöllä merkittyä asuinrakennusta. Kartalla näkyy vielä myös Ruotsinsalmen ajoilta peräisin ollut kanaali, jonka sijainti on merkitty karttaan sinisellä värillä. Kanaali toimi kaupungin likaviemärinä vielä 1880-luvulla, jolloin kaupunkialuetta ryhdyttiin kuitenkin jo viemäroimään. Järjestelmällinen viemärointi alkoi Kotkansaarella kuitenkin vasta 1890-luvulla. Puhtaan ja riittävän juomaveden saaminen oli ollut ongelma aina kaupungin alkuajoista lähtien, eikä asiaan saatu helpotusta ennen kuin kaupunkiin rakennettiin vesijohtoverkosto 1913-1921. Siihen asti oli kaupunkilaisten tyydyttävä yleisiin ja yksityisiin kaivoihin, joiden vesi saattoi huonoimmillaan olla käyttökeltotonta (Saarinen 2002:201-204).

(Alkuperäinen kartta: Suomen Kansallisarkisto: KA/MH/Senaatin kartasto IX:40. Kotka).

Järnefeltin asemakaava käsitti ainoastaan kolme kaupunginosaa ja se rajoittui Kotkansaaren luoteisosassa nykyisen Koulukadun edeltäjään, Konstantininkatuun. Tässäkin kaavassa nykyisen Tietotalon tontin alue sijaitsi vielä asemakaavoitetun alueen ulkopuolella, mutta seuraavassa, insinööri Karl Appelgrenin vuonna 1891 laatimassa

kaavassa, tontti on jo asemakaava-alueetta (Planritning öfver Kotkastad 1891; Halila 1953:93, 97; Kivinen 1964:11; kuva 3).

Vuonna 1904 nykyisen Tietotalon tontin lounais- ja luoteissivustoille, Kanava- ja Rautatiekadun suuntaisesti valmistui kaksi asuinrakennusta ja ulkorakennus (kuva 4). Kolme vuotta myöhemmin tontin omistaja Anton Kananen haki jälleen lupaa uudisrakennuksen pystyttämistä varten. Kyseessä oli tällä kertaa kaksikerroksinen asuinrakennus, jonka rakennussuunnitelma vahvistettiin joulukuussa 1907. Uusi rakennus sijaitsi tontin kaakkoissivustalla (Rakennuspiirustukset; Ryökkynen 2010:48).

Kuva 4: Asemapiirros, joka liittyy vuonna 1904 toukokuun 20. päivänä suoritettuun tontin rakennusten loppukatselmukseen. Piirroksen on merkitty keltavihreällä värillä myös tontilla sijainnut aiempi rakennuskanta. Tontilta purettujen vanhojen rakennusten suunta poikkeaa selvästi 1900-luvun alun asemakaavasta, ja rakennukset noudattavat sijaintinsa puolesta Ruotsinsalmen yhdyskunnan aikaista asemakaavaa. Mitä todennäköisimmin on kyse rakennuksista, jotka sijaitsivat jo 1790-luvulla rakennetun, Mutalahteen E-W-suunnassa laskeneen kanaalin lähialueella. Tontin koillispuolitse (oikealla) kulkevalla nykyisellä Koulukadulla on menneisyydessä ollut useita edeltäjiä mm. Kanavakatu, jonka nimi epäilemättä viittaa jossain lähistöllä sijainneeseen kanavaan (Ritning till Bonings- och uthusbyggnader 1904).

Vuonna 1920 Kotkan puhelinyhdistys osti Anton Kananen omistaman tontin Rautatiekadun ja silloisen Eerikinkadun kulmauksessa. Viittä vuotta myöhemmin tontin koillisivustalle Eerikinkadun varteen rakennettiin nelikerroksisen kivitalo, johon

puhelin yhdistys muutti seuraavana vuonna. Tontilla sijaisi kivitalon lisäksi edelleen myös puisia asuin- ja ulkorakennuksia, jotka vahingoittuivat pahoin talvisodan ensimmäisen päivän pommituksissa 30.11.1939 (Rakennuspiirustukset; Pommituskartat; Ryökkyneen 2010:49).

Sodan jälkeisinä vuosina tontille rakennettiin vielä toinen kivitalo, mutta myös puisia rakennuksia ja rakennelmia. Vuosikymmenten saatossa tontin puurakennukset kuitenkin purettiin, ja nykyisin tontin vanhasta rakennuskannasta on jäljellä enää vuonna 1925 Eerikinkadun (nykyinen Koulukatu) varteen valmistunut kivitalo. Rakennuksen nykyinen nimi ”Tietotalo” on peräisin 1980-luvulta, jolloin rakennuksessa toimi useita tietotekniikan yrityksiä. Rakennuksen viimeinen vuokralainen oli Kotkan kaupungin ATK-keskus, joka muutti talosta uusiin toimitiloihin vuonna 2010. Tontin sisäpiha on jo vuosia toiminut paikoitusalueena.

Kotkan kaupunki möi Tietotalon tontin rakennuksineen OKA Oy:lle vuonna 2009. Parhailaan Y-säätiö rakennuttaa tontille kuusikerroksista vuokrakerrostaloa, johon tulee 76 asuntoa. Urakoitsijana rakennushankkeessa toimii Lemminkäinen Talo Oy Kaakkois-Suomi. Rakennustyöt käynnistyivät marras-joulukuussa 2010, ja uuden kerrostalon on määrä valmistua helmikuussa 2012. Myös itse Tietotalo on tarkoitus saneerata tulevaisuudessa vuokra-asuntokäyttöön (Kymen Sanomat 18.12. 2010).

Arkeologisia tutkimuksia ei Tietotalon tontilla ole ennen vuoden 2010 koekaivausta suoritettu. Kymenlaakson museo on kuitenkin kesällä 2009 tehnyt koekaivauksia viereisellä, Korkeavuorenkatu 12 tontilla, missä yhteydessä alueelle kaivettiin yksi koeoja sekä kahdeksan koekuoppaa. Tutkimustuloksiltaan tutkittu tontti vastasi Tietotalon tonttia, sillä siltäkään ei ennako-oletuksista huolimatta löytynyt Ruotsinsalmen aikaan liittyviä arkeologisia jäännöksiä (Kykryri 2009).

Koekaivausten perusteella tonttialueen vanhin asutuskerrostuma rakenteineen oli tuhoutunut alueella myöhemmin suoritettujen maankaivu-, maansiirto- ja rakennustöiden yhteydessä, eikä Ruotsinsalmen ajasta ollut jäänyt maaperään kuin joitain arkeologisia löytöjä, jotka nekin saatiin talteen sekoittuneista kerroksista. Pääosa kesällä 2009 tutkitun tontin kerroksista ajoittui vasta 1900-luvulle ja ne olivat tontin piha-alueelle levitettyjä pinnoite-, tasoite- ja täyttökerroksia. Samoin kuin Tietotalon tontilla, ajoittui tämänkin tontin vanhin täyttökerros vasta 1800-luvun loppuvuosikymmenille, jolloin aluetta ruvettiin intensiivisemmin asuttamaan osana Kotkansaaren asemakaava-aluetta.

3. KENTTÄTYÖ- JA DOKUMENTOINTIMENETELMÄT

Koekaivauksen tarkoituksena oli selvittää, sijaitseeko Tietotalon tontilla mahdollisesti vielä koskemattomina säilyneitä Ruotsinsalmen aikaisia kerrostumia ja rakenteita. Niiden luonteen, laajuuden ja sijainnin perusteella oli tavoitteena määritellä myös mahdollisten arkeologisten jatkotutkimusten tarve tontilla ennen varsinaisten maarakennustöiden alkamista.

Rautatienkadun suuntaisen koeojan kaivu suoritettiin koneellisesti; lapiota ja lastaa käytettiin kaivutyön yhteydessä ainoastaan dokumentoitavien seinämien siistimiseen. Kaivinkoneella suoraan steriiliin pohjamaahan syvennetyn ojan maakerroksia ei ollut työn kiireisen aikataulun eikä kaivausajankohdan vuoksi mahdollista seuloa, eikä kerrosten löytöjäkään ollut täten mahdollista ottaa talteen kuin satunnaisesti. Löytöjen reserentistä luonteesta johtuen kenttätöiden yhteydessä talteen otetut yksittäiset löydöt heitettiin jälkikäteisen yhteydessä pois niitä luetteloimatta.

Kaivetun koeojan seinämiä ei dokumentoitu systemaattisesti mittakaavaan piirtämällä vaan pääasiallisesti ne ainoastaan valokuvattiin (diat ja digikuvat KyM/ 51847). Valokuvauksella oli muutoinkin keskeinen rooli nopeasti etenevän kaivutyön dokumentoinnissa. Koeojan kaivuun liittyvät arkeologiset havainnot mittatietoineen kirjattiin kentällä ylös vapaamuotoisin muistiinpanoin

Koeojan sijainti tontilla mitattiin takymetrillä Lemminkäinen Talo Oy:n toimesta. Kaivutyön yhteydessä ei koeojalle katsottu aiheelliseksi laatia omaa itsenäistä koordinaatistoa, vaan tutkittu oja on kiinnitetty Kotkan kaupungin koordinaattijärjestelmään (VVJ-järjestelmä). Koekaivauksen yhteydessä mitatut korkeudet on määritetty N43-korkeus-järjestelmässä. Jälkitöiden yhteydessä tonteille II-32-7 ja 8 vuosina 2009-2010 kaivetuista koekaivannoista laadittiin yleiskartta mittakaavassa 1:500 (kartta 1).

Kuvat 5-6: Koeojan konekaivu osoittautui vaativaksi alueella sijainneesta paksusta routakerroksesta johtuen. Jotta oja saatiin ylipäätään kaivettua, oli ensimmäiseksi rikottava ja pehmennettävä kova maanpinta isoja kivilohkoja maahan pudottamalla (vas. NE). Oikealla dokumentoidaan pohjaan kaivetun ojan NE-osan kulttuurikerroksia. E. Kuvat KyM/T. Leinonen

4. TUTKIMUSALUEEN ESITTELY

Kuva 7: Koeoja pohjaan kaivettuna. SW. Kuva KyM/M. Kykyri.

Koulukatu 25 tontin NW-sivustalle Rautatienkadun suuntaisesti kaivettu koeoja oli pituudeltaan 32 m ja leveydeltään noin 2 m (kartta 1). Koeojan koordinaatit olivat seuraavat: N-nurkka: $x = 705924.796$, $y = 496433.732$; S-nurkka: $x = 705902.036$, $y = 496411.039$; W-nurkka: $x = 705904.343$, $y = 496409.122$ ja E-nurkka: $x = 705922.489$, $y = 496435.649$.

Koeojan sijaintiin vaikuttivat useat tekijät. Vanhojen tonttikarttojen ja rakennuspiirustusten läpikäynnin perusteella oli nykyisen tontin NW-sivusta mitä todennäköisimmin kärsinyt vähiten alueella vuosikymmenten aikana suoritetuista maansiirto- ja rakennustöistä. Tontin pituussuunnassa kaivetun pitkän koeojan avulla katsottiin toisaalta olevan paremmat mahdollisuudet haarukoida tonttialueella mahdollisesti kulkeneen Ruotsinsalmen aikaisen kanaalin sijaintia. Kolmanneksi koeoja katsottiin aiheelliseksi kaivaa riittävän kauaksi viereisen tontin (Korkeavuorenkatu 12) NW-sivustalle vuonna 2009 kaivetuista koepistoista ja koekuopista.

Koeoja kaivettiin NE-SW -suuntaisesti noin metrin päästä Tietotalon pihanpuoleisesta ulkoseinästä aina tontin lounaispäässä sijainneen räjäytetyn kallion reunaan saakka. Koeoja oli alun alkaen tarkoitus kaivaa yhtenäisenä ojana, mutta sen alueelle jouduttiin kuitenkin käytännön syistä jättämään kaksi kannasta, joiden kohtaa ei jatkossa tutkittu. Koillisemmassa näistä paljastui styroksikerroksella merkitty vesijohtolinja kohdalta 2,5-4 m ja korkeudelta + 3.3 m.m.p.y. ja lounaisemmasta sadevesikaivo kohdalta 13,5-18 m ja korkeudelta + 4.8 m.m.p.y. Kaivoa ei katsottu aiheelliseksi rikkoa, varsinkin kun se oli kaivaushetkellä lähes täynnä vettä.

Kaivettuun koeojaan liittyvät havainnot ja tulkinnat on esitetty jatkossa luvuissa 5.1.-5.2. Oja käsitellään kahtena erillisenä alueena (NE- ja SW-osa), jotka ojan keskivaiheilla sijainnut korkea ja leveä kannas erotti toisistaan. Osien esittely noudattaa niiden tutkimus- ja dokumentointijärjestyksessä, ja se perustuu kenttätyön yhteydessä tehtyyn dokumentointiin. Tekstissä ilmoitetut etäisyydet (m) on mitattu koeojan NE-päädystä, joka toimi etäisyyssmittauksissa kaivausten 0-pisteenä.

Koeojan NE- ja SW-osista ilmoitetaan esittelyn yhteydessä perustiedot: koordinaatit, laajuus sekä z-pinta/-pohja. Dokumentoidut seinämät kerroksineen kuvaillaan yleisluontoisesti stratigrafisesti ylimmästä alimpaan. Kunkin kerroksen koostumuksen lisäksi ilmoitetaan kerroksen keskimääräinen paksuus sekä annetaan yleiskuvaus siitä tavatuista löydöistä. Lopuksi esitetään tulkinta koeojan NE- ja SW-osan alueelta paljastuneiden kerrosten syntyhistoriasta ja ajoituksesta.

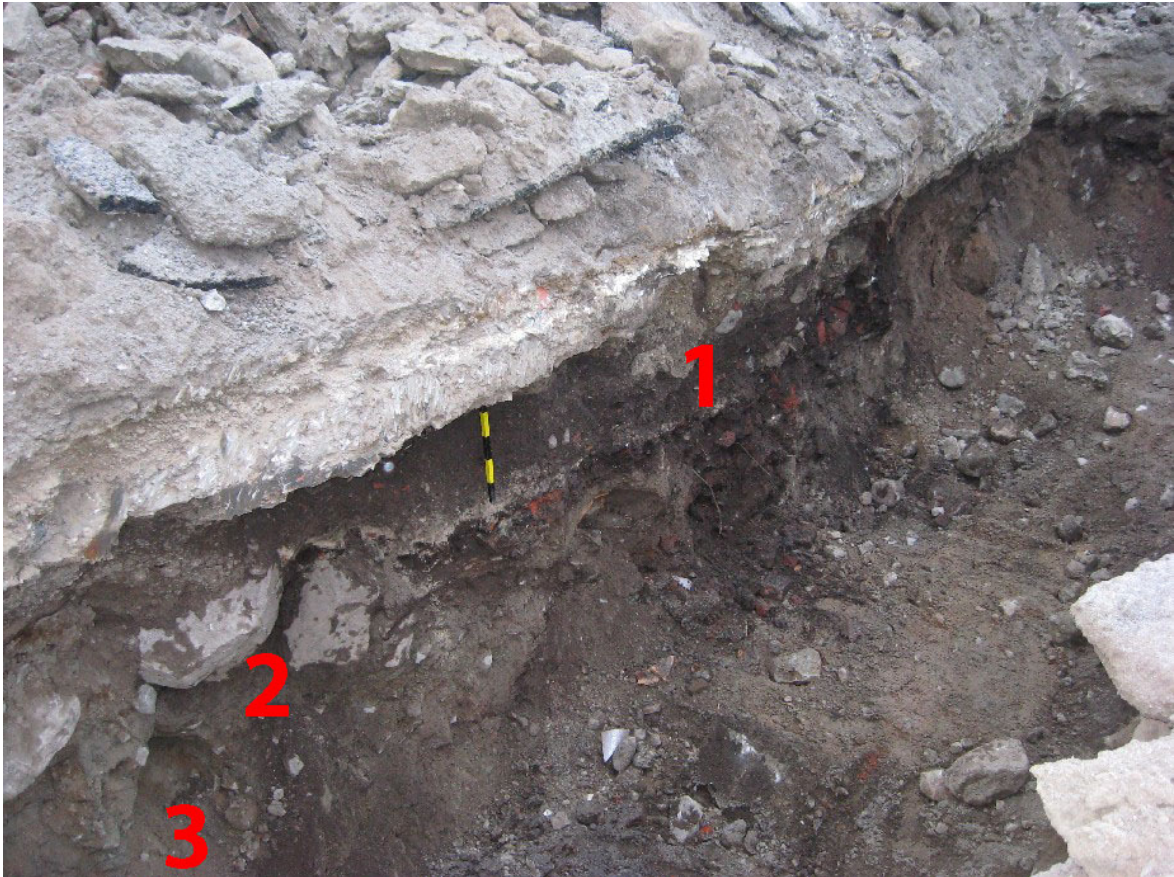
5. KAIVAUSHAVAINNOT – KERROKSET JA RAKENTEET

5.1. Koeojan NE-osa

Kuva 8: Koeojan NE-osa lopulliseen syvyyteen kaivettuna. SW.
Kuva KyM/M. Kykyri.

Perustiedot: Koeojan koillisosa oli pituudeltaan 13,5 m (**0-13,5 m**) ja leveydeltään n. 2 m (karttaliite 1). Maanpinnan korkeus kaivetun ojan reunoilla vaihteli välillä + 4.7 (NE-pää) - + 4.8 m.m.p.y. (SW-pää), ja oja kaivettiin pääosin n. 1,5 m syvyiseksi. Koeojan pohja sijaitsi korkeudella + 3.2 m.m.p.y, mutta mittapisteen n:o 5 (x = 705919, y = 496431) kohdalla ojaa vielä syvennettiin niin, että sen pohja sijaitsi syvimmillään enää korkeudella + 2.2 m.m.p.y. Koeojaa syventämällä haluttiin tarkistaa, ettei koeojan pohjalla sijainneen rautaoksidipitoisen hiesukerroksen alapuolella enää sijainnut kulttuurikerroksia.

Kuva 9: Koeojan NE-osan kaakkoisseinämää ja siihen merkityt kerrokset. N. Kuva KyM/M. Kykyri.

Havainnot: Kulttuurikerrosten yhteenlaskettu paksuus koeojan koillisosassa oli keskimäärin n. 1 m. Ojan keskivaiheilla, mittapisteen n:o 5 (x = 705919, y = 496431) ja n:o 6 välissä (x = 705915, y = 496427), oli koeojan kaakkoisseinämässä kuitenkin havaittavissa viiden metrin levyinen, matala ja steriiliin pohjamaahan ulottuva kuopanne. Kulttuurimaata sen kohdalle oli kerrostunut enimmillään n. 1,4 m paksuudelta.

Routakerroksen paksuus koeojan koillispäässä vaihteli välillä 40-60 cm: aivan Tietotalon edustalla routakerros oli 40 cm ja sen paksuus kasvoi tasaisesti lounaaseen päin ja koeojan lounaispäässä se oli jo 60 cm. Yksittäisiä kulttuurikerroksia ei tästä kovasta ja harmaasta, isoina lohkoina ja "lautoina" irti lähteneestä maamassasta ollut mahdollista erottaa. Tästä johtuen ei tontin piha-alueen ylimmistä (nuorimmista) kerroksista (0-60 cm nykyisen maanpinnan alapuolella) ollut mahdollista tehdä havaintoja.

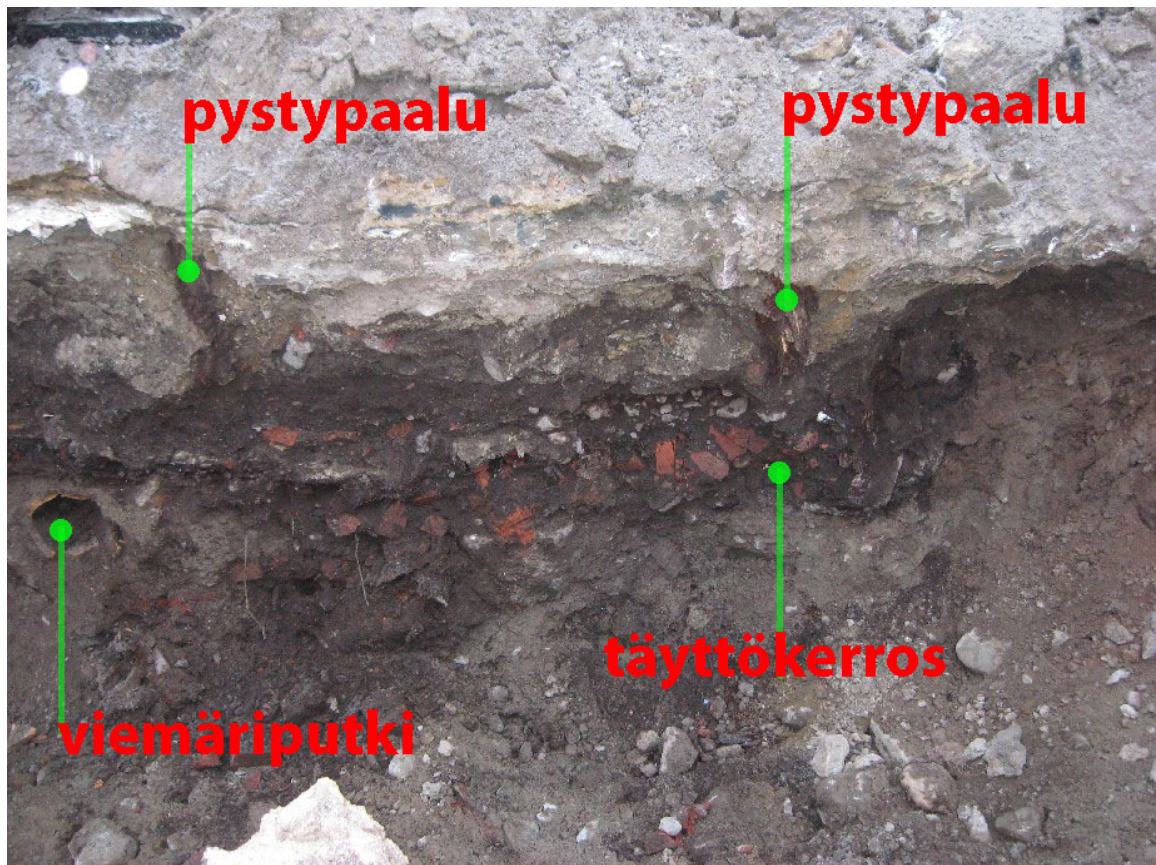
Alueen stratigrafia osoittautui kaivauksen yhteydessä tehtyjen havaintojen perusteella varsin yksinkertaiseksi. Asvaltin ja routakerroksen alapuolelta paljastui lähes koko ojan (**4-13,5 m**) pituudelta yhtenäinen tummanruskea multakerros (krs. 1), joka oli hiekan ja saven sekainen. Kerros sisälsi runsaasti pieniä tiilenpaloja ($\varnothing \leq 10$ cm), samankokoista

särmikästä kiveä, laastia sekä maatuneen puun katkelmia. Kerroksen paksuus vaihteli, mutta pääasiallisesti se oli 15-30 cm. Ojan koillispuolella (0-4 m) kerros oli tuhoutunut myöhemmän vesijohtolinjan kaivun yhteydessä.

Paksuimmillaan kerros 1 oli koeojan SE-seinämässä mittapisteiden n:o 5 ja 6 välisellä alueella. Pisteiden välissä ojan seinämässä oli havaittava matala notkokohta, jossa kerros oli paksuimmillaan 60-70 cm. Minkäänlaisia puisia, kivisiä tms. kuopanteeseen mahdollisestikaan liittyviä (tuki)rakenteita ei sen yhteydestä kuitenkaan havaittu ja alueella sijainnut notko vaikutti täytetyn ja tasoitetun tarkoituksella savisella ja hiekkaisella multamaalla. Koeojan vastakkaisessa (luoteis)seinämässä ei vastaavanlaista kuopannetta ollut havaittavissa. Aivan kerroksen pohjalta löytyi pala kattohuopaa ja kerros sisälsi muutoinkin ajoitukseltaan varsin nuorta löytöaineistoa mm. modernia valkolasitteista kaakelia ja fajanssia.

Täyttökerroksen 1 alapuolelta paljastui harmaa hiesukerros (**kr. 2**), jossa esiintyi \varnothing 20-50 cm:n kokoista lohkokiveä. Lohkokivitäytön paksuus ojan kaakkoisseinämässä oli 30-50 cm ja sen laajuus oli sama kuin kerroksella 1 (**4-13,5 m**). Kerroksen yläosasta (kohdalta n. **8 m**) paljastui keramminen viemäriputki n. 1,2 m syvyydeltä nykyisen maanpinnan alapuolelta. Putken \varnothing oli 35 cm ja se sijaitsi kerroksessa n. E-W-suunnassa.

Lohkotäytön alta tuli esille jo steriili pohjamaa: rautaoksidipitoinen, harmaa hiesukerros (**kr. 3**). Kerroksessa esiintyi runsaasti erikokoista särmikästä kiveä ja se oli paikoitellen väriltään voimakkaan oranssinruskeaa.

Kuva 10: NW. Lähikuva koeojan NE-osan kaakkoisseinämästä. Ylinnä, osittain routakerroksessa, näkyy kaksi rikkoutunutta pystypaaluja, joihin liittyvät kuopat on savettu. Alhaalla vasemmalla on esillä vanhan kerammin viemäriputkin pää, ja sen yläpuolella erottuu tumma, rakennusjätettä sisältänyt täyttökerros 1, jolla ojan seinämässä erottuva matala painanne oli täytetty. NW. Kuva KyM/M. Kykyri.

Tulkinta ja ajoitus: Koeojan NE-osasta paljastuneet kerrokset löytöineen olivat nuoria ajoittuen pääasiallisesti vasta 1900-luvun puolella. Vanhinta ihmistoimintaa alueella edusti koeojan pohjalta paljastunut lohkokivitäyttö (krs. 2) sekä ojasta löytynyt viemäriputki, jotka ovat yhdistettävissä Kotkan kaupungin perustamisen jälkeisen asutuksen leviämiseen alueelle 1800-luvun loppuvuosikymmeniltä lähtien. Siinä yhteydessä kaupunkikorttelin maastoa ryhdyttiin täyttämään ja tasoittamaan, ja kaupungin järjestelmällisen viemäröinnin alettua 1890-luvun myötä, tuli tontti ajallaan myös viemäröidyksi.

Koko kaivetun ojan laajuudelta paljastunut tumma täyttömaakerros (krs. 2) on mitä todennäköisimmin yhdistettävissä sota-aikaan, 1930- ja 1940-lukujen taitteeseen. Kerros sisälsi runsaasti rakennusjätettä (tiiltä, kiveä, laastia, puuta), ja onkin varsin todennäköistä, että se oli syntynyt sodan aikana tontille pudonneen ja tuhoja tehneen räjähdyspommin jälkien raivaustöiden seurauksena. Samalla jätteellä oli todennäköisesti täytetty ja tasoitettu myös koeojassa havaittu kuopanne.

Syvälle ulottuneesta roudasta johtuen ei koeojan NE-osassa ollut mahdollista tehdä havaintoja tonttialueen nuoremmissa kulttuurikerroksista. Kyseessä olevien kerrosten yhteenlaskettu paksuus vaihteli välillä 40-60 cm, ja ne ajoittuivat sodan jälkeisistä vuosista aina meidän päiviimme asti. Ylinnä tontilla sijaitti piha-asvaltti, joka poistettiin vasta koeojan kaivun yhteydessä joulukuussa 2010.

5.2. Koeojan SW-osa

Kuva 11: Koeojan SW-pää steriiliin pohjamaahan kaivettuna. SW. Kuva KyM/M. Kykyri.

Perustiedot: Koeojan lounaisosa oli pituudeltaan 14 m ja leveydeltään n. 2 m (karttaliite 1). Maanpinnan korkeus kaivetun ojan reunoilla vaihteli välillä + 4.8 (NE-pää) - + 5.2 m.m.p.y. (SW-pää), ja oja kaivettiin 1-1,2 m syvyiseksi. Koeojan pohja sijaitsi korkeudella + 3.6 m.m.p.y. (NE-pää) - + 3.95 m.m.p.y (SW-pää).

Kuva 12: Koeojan SW-osa ja sen alueella sijainneet kerrokset. W. Kuva KyM/M. Kykyri.

Havainnot: Koeojan lounaisosan kulttuurikerrosten yhteenlaskettu paksuus oli 90-100 cm. Routakerroksen paksuus alueella oli 50-60 cm, mistä johtuen tontin piha-alueen nuorimmista kerrostumista ei täälläkään ollut mahdollista tehdä havaintoja.

Alueen stratigrafia osoittautui lähes identtiseksi pihan koillisosan kanssa. Asvaltin ja routakerroksen alapuolelta paljastui koko koeojan SW-osan alueelta (18-32 m) likaisenharmaa ja tahmea hiesukerros (krs. 1), joka sisälsi runsaasti hiiltä, nokea, maatunutta puuta, kiviä ja tiiltä. Tämä 10-20 cm paksuinen täyttökerros koostui palojätteestä, josta löytyi mm. saranarautoja, sulakkeita, rautalankaa, nauvoja sekä rautapeltiä.

Täyttökerroksen alapuolelta tuli vastaan koko ojan kattanut harmaa hiesukerros (krs 2), jossa erityisesti ojan keskivaiheilla (21-26 m) esiintyi (harvakseltaan) särmikästä lohkokiveä. Kivikoko (\emptyset) oli pääasiallisesti 10-60 cm.

Tämän 20-30 cm paksuisen lohkokivitäytön alta paljastui jo steriili pohjamaa, joka koeojan koillisosassa (18-23 m) oli rautaoksidipitoista, ruskealaikkuista harmaata hiesua (krs. 3) ja sen lounaisosassa (23-32 m) rautaoksidilaikkuista sinisavea (krs. 4). Hiesukerroksessa esiintyi särmikästä kiveä (\emptyset 5-40 cm), mutta savikerroksen yhteydessä kiviainesta ei ollut havaittavissa.

Tulkinta ja ajoitus: Koeojan lounaisosasta paljastuneet kerrokset vastasivat ojan koillisosan kerroksia niin koostumukseltaan, syntyvaltaan kuin ajoitukseeltaankin.

Paksun routakerroksen alta paljastui ojan molemmista osista sekalaista rakennusmateriaalia sisältävä täyttökerros (krs. 1), joka on yhdistettävissä alueen sotavuosien aikaisiin tuhoihin. Ojan lounaispäässä kerros sisälsi sen koillispuolelle verrattuna huomattavan paljon palojätettä sekä rakennusrautaa.

Kotkan kaupungin perustamisen jälkeen asutus levisi pikku hiljaa myös nykyisen Tietotalon tontin alueelle, jota ryhdyttiin muokkaamaan asutukselle sopivaksi. Tähän ajankohtaan liittyy pohjamaan päällä sijainnut täyttökivikerros (krs 2), joka oli havaittavissa koko tontin halki kaivetun pitkän koeojan alueella.

Kuten ojan koillisosassa, ei sota-ajan jälkeisistä kerroksista ollut ojan lounaisosassakaan mahdollista tehdä havaintoja syvälle ulottuneen roudan vuoksi. Näiden kerrosten yhteenlaskettu paksuus oli alueella 50-60 cm.

6. ARKEOLOGINEN LÖYTÖAINEISTO

Koekaivauksen yhteydessä ei työn luonteesta (konevalvonta) johtuen ollut mahdollista ottaa talteen kerroksissa esiintyviä arkeologisia löytöjä kuin vain satunnaisesti. Koska nämäkin olivat ajoitukseltaan nuoria ja peräisin vasta 1900-luvulta, ei löytöjä luetteloitu, vaan ne poistettiin jälkitöiden yhteydessä tarkastelun jälkeen tarpeettomina.

Kuva 13: Koeojan SW-osan kaakkoisseinämää, jossa lohkokivitäytön (krs. 2) päällä sijaitsevasta täyttökerroksesta (krs. 1) löytyi runsaasti palo- ja purkujätettä. NW.

Kuva KyM/M. Kykyri.

Routakerroksen alapuolisessa täyttökerroksessa (krs. 1) esiintyi koko koeojan alueella monenlaista rakennus-, purku- ja palojätettä: tiiltä, kiveä, laastia, saranarautoja, nauvoja, rautalankaa, kattuhuopaa jne. Näiden lisäksi kerroksesta löytyi myös jonkin verran talousjätettä kuten posliini-, fajanssi- ja punasaviastioiden katkelmia, yksittäisiä pullolasin sirpaleita sekä valkolasitteisen seinäkaakelin katkelmia. Kaiken kaikkiaan vaikutti siltä, että routakerroksen alapuolelta dokumentoidut kerrokset sisälsivät piha-alueella vain vähän löytöjä.

Ruotsinsalmen aikaiseen asutukseen liittyviä arkeologisia löytöjä ei koekaivauksen yhteydessä löydetty. Tilanne oli lähes sama viereisellä Korkeavuorenkatu 12 tontin alueella kesällä 2009. Mainitun tontin tutkimusten yhteydessä löytyi ainoastaan muutamia Ruotsinsalmen aikaisia löytöjä, löytöjen pääosan ajoittuessa vasta 1900-luvulle. Molemmilla tonteilla selvästi erottuva kokonaisuus oli sota-ajan pommitusten seurauksena syntyneet palo- ja rakennusjättekerrostuma nuorine löytöineen.

Kuva 14: Koeojan täyttökerroksesta (krs 1) poimittuja löytöjä: punasavea, fajanssia ja posliinia. Yllynnä kuvassa on katkelma käsin maalauskoristellusta kahvikupista, joka on sen pohjassa sijaitsevan sinivärileiman "Тва М. С. Куснецова Р.Ф." perusteella valmistettu Kuznetsovin Riikan posliinitehtaassa 1800-luvun loppupuolella tai 1900-luvun alussa (Lukomnskij 1924:Tafel LIX, leima M.S. Kusnetzoff n:o 12; Anttila 2008:178). Oikealla on fajanssiastian pohjapala, jonka leimassa erottuu osa vaakunakilpeä kantavaa leijona-hahmoa. Vaakunaa kantava leijona tai leijonapari on ollut yleinen leima-aihe saksalaisten posliinitehtaiden 1800-luvun lopun ja 1900-luvun alun tuotannossa (ks. esim. Röntgen 2007, passim). Kuva KyM/M. Kykyri.

7. YHTEENVETO

Kotkansaaren Koulukatu 25:n tontilla (285-II-32-7) joulukuussa 2010 suoritetun koekaivauksen yhteydessä ei paljastunut Ruotsinsalmen aikaisia (1790-1850-luku) kerrostumia tai rakenteita. Vanhimmat alueen kerroksista löytöineen olivat ajoitettavissa vasta Kotkan kaupungin perustamisen jälkeiseen aikaan 1800-luvun loppupuolelle.

Kuva 15: Tontin Rautatienkadun puoleisessa seinämässä koeojan luoteispuolellakaan ei pohjamaan päällä sijainnut kuin useita päällekkäisiä täyttö- ja pinnoitekerroksia. Minkäänlaista Ruotsinsalmen asutukseen viittaavaa kulttuurimaakerrosta ei paikalta paljastunut. E. Kuva KyM/M. Kykyri.

Tonttialueen stratigrafia osoittautui kaivetun koeojan perusteella varsin yksinkertaiseksi ja yhtenäiseksi. Kerroshavainnot eivät olleet kenttätöiden yhteydessä kuitenkaan mahdollista tehdä kuin kaikkein alimmista kulttuurikerroksista, sillä asfaltin alaisen routakerroksen paksuus oli kaivausajankohtana peräti 40-60 cm. Jäätäneessä ja vaikeasti poistettavassa routamaamassassa sijainneet ja dokumentoimatta jääneet kerrokset olivat piha-alueen nuorimpia, ajoittuen vasta 1930-lukua myöhempään aikaan.

Kulttuurikerrosten yhteenlaskettu paksuus tontin piha-alueella oli keskimäärin yksi metri. Routakerroksen ja steriilin pohjamaan välissä oli havaittavissa kaksi kattavaa kulttuurikerrosta, joista vanhempi (krs. 2) oli syntynyt siinä yhteydessä kun korttelia oli ryhdytty asuttamaan Kotkan kaupungin varhaisvuosina 1800-luvun lopulla. Kyseessä oli alueelle täyttämisen- ja tasoitustarkoituksessa tuotu kivensekainen maa-aines. Vastaava kerrostuma paljastui Tietotalon tontin viereiseltä tontilta Korkeavuorenkatu 12:sta (285-II-

32-8) kesällä 2009, kun Kymenlaakson museo suoritti alueella arkeologisia koekaivauksia (Kykyri 2009).

Tietotalon tontin alueen vanhimman kulttuurikerroksen päällä suoraan sijaisi sota-ajan palo- ja purkujätettä sisältänyt kerros (krs. 1). 1900-luvun alkuvuosikymmenten aikaisten kulttuurikerrosten puuttuminen koeojasta selittyy kaupunkikorttelin sota-ajan pommituksilla. Tonteille II-32-7 ja 8 talvi- ja jatkosodan aikana pudotetut räjähdys- ja palopommit tuhosivat osan mainittujen tonttien rakennuskannasta, ja pommitusten sekä niitä seuranneiden raivaus-, maansiirto- ja rakennustöiden yhteydessä lienee suuri osa alueen kulttuurikerroksista tuhoutunut ja/tai siirretty pois alueelta. Samaan viittaavia havaintoja tehtiin myös Korkeavuorenkatu 12:n tontin kaivaustutkimusten yhteydessä edellisenä kesänä (Kykyri 2009).

Ennako-oletuksista huolimatta (vrt. Hakanpää 2007:68, liitteet 3.1.-3.4.) ei kaivausten yhteydessä saatu vahvistusta Ruotsinsalmen aikaisen kanaalin sijainnista nykyisen Tietotalon tontin alueella. Koekaivauksen ja sen jälkeen alueella suoritettujen maansiirtotöiden yhteydessäkään ei tontin maaperässä havaittu mitään, mikä viittaisi tontin nykyisellä piha-alueella aikoinaan sijainneeseen kanaalirakenteeseen. Se, että kanaali olisi sen käytön jälkeen tuhoutunut täydellisesti, jättämättä minkäänlaisia jälkiä maaperään, ei tunnu uskottavalta. Kun viereisen Korkeavuorenkatu 12:n alueeltakaan ei koekaivauksissa löytynyt kanaaliin yhdistettäviä kerroksia tai rakenteita, viittaavat arkeologiset tutkimustulokset entistä vahvemmin siihen, että kanaali on sijainnut aiempaa oletettua koillisempana, aivan tontin koillisreunalla (nykyisen Tietotalon kohdalla) ja/tai nykyisen Koulukadun linjauksella, mihin kadun entinen nimikin (Kanavakatu) viitannee.

Kotka 18.3. 2010

Marita Kykyri

8. LÄHDELUETTELO

8.1. Painamattomat lähteet

Hakanpää, Päivi 2007. Kotkansaaren kaupunkiarkeologinen inventointi. Kotkansaari – Ruotsinsalmen linnoituskaupunki. РОЧЕНСАЛЬМСКИЙ ПОРТЪ. Inventointikertomus. MV/RHO arkisto.

Karta Beskrifning öfver för detta Kotka och Kymmenegårds Fästningar underlydande ägor belägne i Kymmene Socken, Kymmene Härad och Wiborgs Län, upprättad af undertecknad commissions Landmätare år 1844. 31.12. 1844 C. G. Aminoff.

Karta öfver För detta Kotka och Kymmenegårds fästningar underlydande Ägors belägne. Alkuperäinen kartta Suomen Kansallisarkisto. KA/MH G9 9/1-4. Laatinut C. G. Aminoff vuonna 1844.

Kotkansaari. Matkailukartta. Kotkan kaupunkisuunnittelu 2009.

Kykyri, Marita 2009. Kotka, Kotkansaari. Korkeavuorenkatu 12. Tontti II-32-8. Arkeologinen koekaivaus 2009. Kaivauskertomus. Kymenlaakson museo.

Plan till indelning af s.k. Kotka Förstaden belägen uti Kymmene socken och härad af Wiborgs län. Upprättad år 1866/67 af C. Reuter. Alkuperäinen kartta: KA/Sisäasiainministeriön kartta-arkisto/Kotkan kartat. Ich* 3. 274:02.

Planritning öfver Kotka Stad i Kymmene socken och härad af Wiborgs län. Uppgjord år 1891 af Karl Appelberg. Alkuperäinen kartta: Suomen Kansallisarkisto. KA/MH/ kaupunki-kartat. Iq 1. 251:04.

Pommituskartat. Kotkan kaupungin väestönsuojelulautakunta. Ic:2 pommituskartat 1941-1944. Kotkan kaupungin keskusarkisto.

Rakennuspiirustukset. Tontti II-32-2. Rautatienk 5 – Koulukatu 25. Kotkan kaupungin maistraatin arkisto. Rakennuspiirustusarkisto.

Ritning till Bonings- och uthusbyggnader på hörntomten N:5 vid Jernvägs- och N:27 vid Konstantinsgatan i 33:dje kv: och 2:ra Stadsdelen af Kotka stads. 10.2.1904. Tontti II-32-2. Rautatienk 5 – Koulukatu 25. Kotkan kaupungin maistraatin arkisto. Rakennuspiirustusarkisto.

Ruotsinsalmen sataman asemakaava Kotkansaarella vuodelta 1801. Piirtäjä insinööri-luutnantti Dobrynin. Alkuperäinen kartta: Suomen Kansallisarkisto. Akti 297/2D.

Ryökkynen, Ari 2010. Kotkansaaren ruutukaava-alueen (kaupunginosat 1-4) osittainen inventointi v. 1878-2010. Kymenlaakson museo.

Senaatin kartasto IX:40. Kotka. Alkuperäinen kartta: Suomen Kansallisarkisto. KA/MH/Sarja Ib.*Senaatin kartasto.

VIK 3. Kotkansaaren sekä läheisten saarten asemakaavakartta, yksityishenkilöiden omistamat maat ja kohteet merkittyinä. 6/18.10. 1859. Museovirasto/RHO arkisto. Käännös Varvara Protassova.

8.2. Painetut lähteet:

Airola, Olli 1978. *Ruotsinsalmen merilinnoitus ja sen sotilaallinen merkitys*. Ruotsinsalmen merilinnoitus 1790-1855:10-84. Kymenlaakson museon julkaisuja no 1. Myllykoski.

Anttila, Elina 2008. Venäläinen posliini. Collection Vera Saarela ja Suomen kansallismuseon kokoelmat. Lönnberg Print, Helsinki.

Halila, Aimo 1953. Kotka kaupunkikuntana. *Kotkan esivaiheet*. Kotkan historia I: 91-193. Toim. Anttila, Leo et. al. Helsinki.

Harjunpää, Kaisu 1978. *Ruotsinsalmen linnoitusyhdykskunta ja sen elämä*. Ruotsinsalmen merilinnoitus 1790-1855:85-117. Kymenlaakson museon julkaisuja no 1. Myllykoski.

Kivinen, Olli 1964. Kotka. 1964 keskustan asemakaavaselostus. Sine loco.

Lukomskij, Georg 1924. Russisches Porzellan 1744-1923. Berlin.

Rosén, Ragnar 1953. *Kotkan esivaiheet*. Kotkan historia I: 1-90. Toim. Anttila, Leo et al. Helsinki.

Röntgen, Robert. E. 2007. Deutsche Porzellanmarken von 1710 bis heute. Regenstauf.

Saarinen, Juhani 2002. *Kymistä Kotkaan II*. Porvoo.

8.3. Sanomalehdet

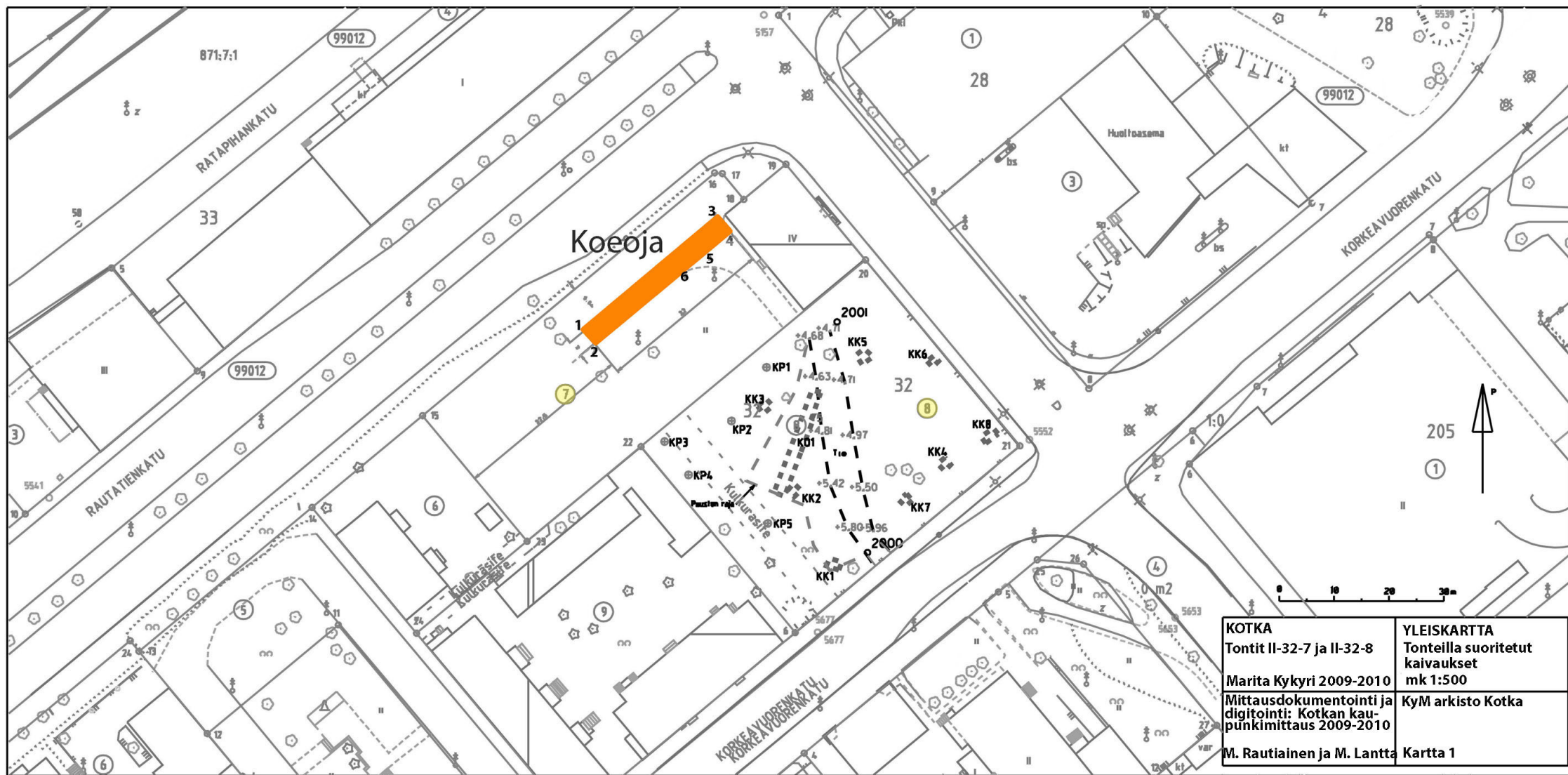
Kymen Sanomat 18.12. 2010. Tietotalon tontilla murskataan jouluun saakka.

9. LIITELUETTELO

n:o 1 diapositiiviluettelo

n:o 2 karttaluettelo

Kaivauskertomuksen etukannen kuva: Tietotalon tontti (285-II-32-7) ennen koeojan kaivamista. SW. Kuva KyM/M. Kyyri.

KOTKA	YLEISKARTTA
Tontit II-32-7 ja II-32-8	Tonteilla suoritettut
Marita Kykyri 2009-2010	kaivaukset
Mittausdokumentointi ja	mk 1:500
digitointi: Kotkan kau-	pünkittäminen 2009-2010
M. Rautiainen ja M. Lantta	KyM arkisto Kotka
	Kartta 1

Diapositiivit, Kotka, tontti II-32-7

Liite 1:

Marita Kykyri Dia 51847:1-65

Päänumero	Alanumero	Kunta	Kohde	Aihe	Kommentti	Suunta	Kuvaaja	Pvm	Vuosi	Tyyppi	Koko
51847	1	Kotka	tontit II-32-7 ja 8	yleiskuva	puiden kaatamisen jälkeen	S	M. Kykyri	14.11.	2010	Dia	Kino
51847	2	Kotka	tontit II-32-7 ja 8	sama	sama	W	M. Kykyri	14.11.	2010	Dia	Kino
51847	3	Kotka	tontti II-32-7	SW-pää	kalliota kaivetaan esille	E	M. Kykyri	14.11.	2010	Dia	Kino
51847	4	Kotka	tontti II-32-7	SW-pää	tontin esiinkaivettua kalliopintaa	E	M. Kykyri	14.11.	2010	Dia	Kino
51847	5	Kotka	tontit II-32-7 ja 8	yleiskuva	tonttien rajalla sijaitseva tiilirakennus sekä esille kaivettua kalliota	NW	M. Kykyri	14.11.	2010	Dia	Kino
51847	6	Kotka	tontti II-32-7	SW-pää	kalliota kaivetaan esille	S	M. Kykyri	14.11.	2010	Dia	Kino
51847	7	Kotka	tontti II-32-7	SW-pää	kallio esiinkaivettuna	NE	M. Kykyri	14.11.	2010	Dia	Kino
51847	8	Kotka	tontti II-32-7	yleiskuva	ennen koeojan kaivamista	S	M. Kykyri	14.11.	2010	Dia	Kino
51847	9	Kotka	tontti II-32-7	SW-pää	kallioon lohittu kellaritila	SE	M. Kykyri	14.11.	2010	Dia	Kino
51847	10	Kotka	tontti II-32-7	SW-pää	tontin SE-seinämää sekä paljastettua kalliopintaa	NW	M. Kykyri	14.11.	2010	Dia	Kino
51847	11	Kotka	tontti II-32-7	yleiskuva	tontilla käynnissä olevat maansiirtotyöt	SW	M. Kykyri	14.11.	2010	Dia	Kino
51847	12	Kotka	tontti II-32-7	SW-pää	kallio ennen räjäytystöiden alkamista	W	M. Kykyri	14.11.	2010	Dia	Kino
51847	13	Kotka	tontti II-32-7	yleiskuva	tontin maansiirtotyöt käynnissä	NE	M. Kykyri	14.11.	2010	Dia	Kino
51847	14	Kotka	tontti II-32-7	yleiskuva	tontin piha-alue ennen koeojan kaivamista	NE	M. Kykyri	14.11.	2010	Dia	Kino
51847	15	Kotka	tontti II-32-7	yleiskuva	ennen koeojan kaivamista, poraus- ja räjäytystyöt käynnissä	SW	M. Kykyri	16.11.	2010	Dia	Kino
51847	16	Kotka	tontti II-32-7	yleiskuva	ennen koeojan kaivamista	SW	M. Kykyri	16.11.	2010	Dia	Kino

Päänumero	Alanumero	Kunta	Kohde	Aihe	Kommentti	Suunta	Kuvaaja	Pvm	Vuosi	Tyyppi	Koko
51847	17	Kotka	tontti II-32-7	yleiskuva	ennen koeojan kaivamista, poraus- ja räjäytystyöt käynnissä	W	M. Kykyri	16.11.	2010	Dia	Kino
51847	18	Kotka	tontti II-32-7	SW-pää	maaleikkaus kerroksineen	N	M. Kykyri	16.11.	2010	Dia	Kino
51847	19	Kotka	tontti II-32-7	yleiskuva	kallion poraamista ennen räjäytystöitä	N	M. Kykyri	16.11.	2010	Dia	Kino
51847	20	Kotka	tontit II-32-7 ja 8	yleiskuva	ennen rakennustöiden alkamista	E	M. Kykyri	16.11.	2010	Dia	Kino
51847	21	Kotka	tontti II-32-7	yleiskuva	sama	SE	M. Kykyri	16.11.	2010	Dia	Kino
51847	22	Kotka	tontti II-32-7	yleiskuva	sama	E	M. Kykyri	16.11.	2010	Dia	Kino
51847	23	Kotka	tontti II-32-7	yleiskuva	ennen koeojan kaivamista	SW	M. Kykyri	28.11.	2010	Dia	Kino
51847	24	Kotka	tontti II-32-7	SW-pää	sama	N	M. Kykyri	28.11.	2010	Dia	Kino
51847	25	Kotka	tontti II-32-7	SW-pää	räjäytettyä kalliota	NW	M. Kykyri	28.11.	2010	Dia	Kino
51847	26	Kotka	tontti II-32-7	SW-pää	sama	N	M. Kykyri	28.11.	2010	Dia	Kino
51847	27	Kotka	tontti II-32-7	koeoja	kaivutyöt käynnissä	N	M. Kykyri	2.12.	2010	Dia	Kino
51847	28	Kotka	tontti II-32-7	koeoja	sama	NE	M. Kykyri	2.12.	2010	Dia	Kino
51847	29	Kotka	tontti II-32-7	koeoja	koko laajuuteensa kaivettuna	NE	M. Kykyri	2.12.	2010	Dia	Kino
51847	30	Kotka	tontti II-32-7	koeoja	NE-osa	E	M. Kykyri	2.12.	2010	Dia	Kino
51847	31	Kotka	tontti II-32-7	koeoja	NE-osa pohjaan kaivettuna	NE	M. Kykyri	2.12.	2010	Dia	Kino
51847	32	Kotka	tontti II-32-7	koeoja	sama	NE	M. Kykyri	2.12.	2010	Dia	Kino
51847	33	Kotka	tontti II-32-7	koeoja	SW-osaa kaivetaan	NE	M. Kykyri	2.12.	2010	Dia	Kino
51847	34	Kotka	tontti II-32-8	yleiskuva	tontti koekaivausten aikaan	N	M. Kykyri	2.12.	2010	Dia	Kino
51847	35	Kotka	tontti II-32-7	koeoja	NE-päädyn maaleikkaus kerroksineen	SW	M. Kykyri	2.12.	2010	Dia	Kino
51847	36	Kotka	tontti II-32-7	koeoja	NE-osan kaakkoisseinämää	W	M. Kykyri	2.12.	2010	Dia	Kino

Päänumero	Alanumero	Kunta	Kohde	Aihe	Kommentti	Suunta	Kuvaaja	Pvm	Vuosi	Tyyppi	Koko
51847	37	Kotka	tontti II-32-7	koeoja	sama	N	M. Kykyri	2.12.	2010	Dia	Kino
51847	38	Kotka	tontti II-32-7	koeoja	NE-osan luoteisseinämää	E	M. Kykyri	2.12.	2010	Dia	Kino
51847	39	Kotka	tontti II-32-7	koeoja	NE-osan kaakkoisseinämä, lähikuva	N	M. Kykyri	2.12.	2010	Dia	Kino
51847	40	Kotka	tontti II-32-7	koeoja	NE-päädyn maaleikkaus kerroksineen	W	M. Kykyri	2.12.	2010	Dia	Kino
51847	41	Kotka	tontti II-32-7	koeoja	kaivutyöt käynnissä	NE	M. Kykyri	2.12.	2010	Dia	Kino
51847	42	Kotka	tontti II-32-7	koeoja	NE-osan SW-päädyn maaleikkaus kerroksineen	NE	M. Kykyri	2.12.	2010	Dia	Kino
51847	43	Kotka	tontti II-32-7	koeoja	NE-osa, kaakkoisseinämä, lähikuva "täyttömaakuopanteesta"	NW	M. Kykyri	2.12.	2010	Dia	Kino
51847	44	Kotka	tontti II-32-7	koeoja	sama	W	M. Kykyri	2.12.	2010	Dia	Kino
51847	45	Kotka	tontti II-32-7	koeoja	NE-osa, SW-pääty	NE	M. Kykyri	2.12.	2010	Dia	Kino
51847	46	Kotka	tontti II-32-7	koeoja	NE-osa pohjaan kaivettuna	NE	M. Kykyri	2.12.	2010	Dia	Kino
51847	47	Kotka	tontti II-32-7	koeoja	SW-osa, yleiskuva	NE	M. Kykyri	2.12.	2010	Dia	Kino
51847	48	Kotka	tontti II-32-7	koeoja	pohjaan kaivettuna, yleiskuva	E	M. Kykyri	2.12.	2010	Dia	Kino
51847	49	Kotka	tontti II-32-7	koeoja	SW-osa pohjaan kaivettuna	NE	M. Kykyri	2.12.	2010	Dia	Kino
51847	50	Kotka	tontti II-32-7	koeoja	NE-osa pohjaan kaivettuna	SW	M. Kykyri	2.12.	2010	Dia	Kino
51847	51	Kotka	tontti II-32-7	koeoja	kaivutyöt käynnissä	N	M. Kykyri	2.12.	2010	Dia	Kino
51847	52	Kotka	tontti II-32-7	koeoja	koeoja pohjaan kaivettuna, yleiskuva	SW	M. Kykyri	2.12.	2010	Dia	Kino
51847	53	Kotka	tontti II-32-7	koeoja	SW-osa, kaakkoisseinämää	W	M. Kykyri	2.12.	2010	Dia	Kino
51847	54	Kotka	tontti II-32-7	koeoja	NE-osa, luoteisseinämää	S	M. Kykyri	2.12.	2010	Dia	Kino
51847	55	Kotka	tontti II-32-7	koeoja	SW-osa, kaakkoisseinämän rakennusjätettä, lähikuva	NW	M. Kykyri	2.12.	2010	Dia	Kino

Päänumero	Alanumero	Kunta	Kohde	Aihe	Kommentti	Suunta	Kuvaaja	Pvm	Vuosi	Tyyppi	Koko
51847	56	Kotka	tontti II-32-7	koeoja	SW-osa, luoteisseinämää	S	M. Kykyri	2.12.	2010	Dia	Kino
51847	57	Kotka	tontti II-32-7	koeoja	SW-osa pohjaan kaivettuna	SW	M. Kykyri	2.12.	2010	Dia	Kino
51847	58	Kotka	tontti II-32-7	yleiskuva	piha-alueen maarakennustyöt käynnissä, tontin SE-seinämää kerroksineen	SW	M. Kykyri	11.1.	2011	Dia	Kino
51847	59	Kotka	tontti II-32-7	yleiskuva	tontin Rautatienkadun maaseinämää kerroksineen	NE	M. Kykyri	11.1.	2011	Dia	Kino
51847	60	Kotka	tontti II-32-7	yleiskuva	sama	NE	M. Kykyri	11.1.	2011	Dia	Kino
51847	61	Kotka	tontti II-32-7	yleiskuva	tontin Koulukadun puoleista maaseinämää kerroksineen	SW	M. Kykyri	11.1.	2011	Dia	Kino
51847	62	Kotka	tontti II-32-7	yleiskuva	sama	SW	M. Kykyri	11.1.	2011	Dia	Kino
51847	63	Kotka	tontti II-32-7	yleiskuva	tontin Rautatienkadun maaseinämää kerroksineen	E	M. Kykyri	11.1.	2011	Dia	Kino
51847	64	Kotka	tontti II-32-7	yleiskuva	maanrakennustyöt käynnissä koeojan kaakkoispuoleisessa osassa tonttia	W	M. Kykyri	11.1.	2011	Dia	Kino
51847	65	Kotka	tontti II-32-7	yleiskuva	tontin Rautatienkadun maaseinämää kerroksineen	NE	M. Kykyri	11.1.	2011	Dia	Kino

KOTKA, Koulukatu 25, tontti II-32-7, ns. Tietotalon tontti

Kartta:	Kohde:	Tarkenne:	Mittakaava:
n:o 1	Tontit 285-32-II-7 ja 8, Koulukatu 25 sekä Korkeavuorenkatu 13.	Yleiskartta, jolle on merkitty tonteilla vuosina 2009 ja 2010 kaivetut kohteet. Tontti II-32-7: koeoja (2010), Tontti II-32-8: koeoja, koekuopat n:o 1-8 sekä koepistot n:o 1-7 (2009). Kartan on digitoinut tutkimusmestari Matti Lantta Kotkan kaupungin kaupunkimittauksesta.	1:500